M – 2018

Subject Code : **09 (NS)**

1186855

SANSKRIT

Time : 3 Hours 15 Minutes] [Total No. of questions : 56] [Max. Marks : 100

I. एक वाक्येन संस्कृतभाषया उत्तरं लिखत : **(10 × 1 = 10)**

1) क: भरत: इत्युच्यते?

2) वृद्धपक्षिराजस्य नाम किम्?

3) राजपुत्र: मञ्जूषाया: अन्त: कं निक्षिपति?

4) पौरव: क:?

5) राणप्रतापस्य पूर्वजानां अमात्य: क:?

6) महाश्वेता स्नातुं कुत्र आगच्छति?

7) सुन्दर: किमर्थं नगरं आगच्छति?

8) परशुराम: कर्णं किं अस्त्रं उपदिशति?

9) कृतं कर्म कम् अनुगच्छति?

10) कृष्णशास्त्रिमहोदयेन आरब्धा पत्रिका का?

II. द्वित्रैः वाक्यैः संस्कृत/ कन्नड/ आङ्ग्ल भाषया उत्तरं लिखत। (पञ्चानाम्) **(5 × 2 = 10)**

11) पुराणे उल्लिखितानि तीर्थक्षेत्राणि कानि?

12) विक्रमादित्य: राक्षसं किं उपदिशति?

13) राजपुत्र: मञ्जूषां प्राप्य किं करोति?

14) राणाप्रतापस्य प्रतिज्ञा का?

P.T.O.

15) पुण्डरीकस्य अनुरागं महाश्वेता कथं जानाति?

16) शान्त्या: सौन्दर्यं वर्णयत।

17) नरविग्रहा: देवा: के?

III. पाठनाम उल्लिख्य श्लोकानां अनुवादं कन्नड/ आङ्ग्ल भाषया लिखत। **(त्रयाणामेव)** **(3 × 3 = 9)**

18) ज्ञेयं तद्भारतं वर्षं सर्वकर्मफलप्रदम्।
अत्र कर्माणि कुर्वन्ति त्रिविधानि तु नारद।।

19) तथेति प्रतिपद्यैतद् गत्वा सोऽयं वणिग्भयात्।
नक्तं चक्रे तथा सर्वं निर्विमर्शा हि भीरव:।।

20) कामं प्रत्यादिष्टां स्मरामि न परिग्रहं मुनेस्तनयाम्।
बलवत्तु दूयमानं प्रत्यायातीव मे हृदयम्।।

21) अस्त्रप्रयोगवेलायां यदा ते सूत भावना।
तदा सर्वाणि चास्त्राणि भवेयुर्निष्फलानि हि।।

22) श्रुत्वा धर्मं विजानाति श्रुत्वा त्यजति दुर्मतिम्।
श्रुत्वा ज्ञानमवाप्नोति श्रुत्वा मोक्षमाप्नुयात्।।

IV. पाठनाम उल्लिख्य क: कं प्रति अवदत् इति संस्कृतभाषया लिखत। **(चतुर्णामेव)** **(4 × 2 = 8)**

23) मया परार्थमेतत् शरीरं दीयते स्वेच्छया।

24) अनार्य, आत्मनो हृदयमनुमानेन पश्यसि।

25) नैतद्धनं स्वीकृतुम् अहं इच्छामि।

26) किम् अनेन प्रश्नायासेन।

27) अहो ! गुरुकुलवैभवम्।

28) परीक्षार्थं इतोऽपि समयावकाशः विद्यते।

V. दश वाक्यैः संस्कृत/ कन्नड/ आङ्ग्लभाषया उत्तरं लिखत। (पञ्चानामेव) (5 × 5 = 25)

29) विक्रमादित्यस्य परोपकारगुणं वर्णयत।

30) 'निर्विमर्षा हि भीरवः' इति शीर्षिकां समर्थयत।

31) दुष्यन्तस्य पात्रचित्रणम्।

32) रोटिका प्रसङ्गः।

33) तपोधनयुवानं दृष्ट्वा महाश्वेता किं अचिन्तयत्?

34) शान्तिदर्शनात् तरुणस्य चिन्तासन्ततिः।

35) कर्णशापप्रसङ्गः।

36) शास्त्रीणां शिष्यवात्सल्यम्।

VI. मञ्जूषातः सूक्तं पदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत। (4 × 1 = 4)

37) यस्य मरणकालं समायातः तस्येन्द्रियाणि ____________ प्राप्नुवन्ति।

38) भृत्यैरानाय्य सहसा ____________ उदघाटयत्।

39) सर्वः सगन्धेषु ____________।

40) कठिणहृदयस्य राणप्रतापस्य ____________ अद्रवत्।

(हृदयम्, ग्लानिम्, विश्वसिति, कौतुकात्)

26) किम् अनेन प्रश्नायासेन।

27) अहो ! गुरुकुलवैभवम्।

28) परीक्षार्थं इतोऽपि समयावकाशः विद्यते।

V. दश वाक्यैः संस्कृत/ कन्नड/ आङ्ग्लभाषया उत्तरं लिखत। **(पञ्चानामेव)** **(5 × 5 = 25)**

29) विक्रमादित्यस्य परोपकारगुणं वर्णयत।

30) 'निर्विमर्षा हि भीरवः' इति शीर्षिकां समर्थयत।

31) दुष्यन्तस्य पात्रचित्रणम्।

32) रोटिका प्रसङ्गः।

33) तपोधनयुवानं दृष्ट्वा महाश्वेता किं अचिन्तयत्?

34) शान्तिदर्शनात् तरुणस्य चिन्तासन्ततिः।

35) कर्णशापप्रसङ्गः।

36) शास्त्रीणां शिष्यवात्सल्यम्।

VI. मञ्जूषातः सूक्तं पदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत। **(4 × 1 = 4)**

37) यस्य मरणकालं समायातः तस्येन्द्रियाणि ________ प्राप्नुवन्ति।

38) भृत्यैरानाय्य सहसा ________ उदघाटयत्।

39) सर्वः सगन्धेषु ________।

40) कठिणहृदयस्य राणप्रतापस्य ________ अद्रवत्।

(हृदयम्, ग्लानिम्, विश्वसिति, कौतुकात्)

(4 × 1 = 4)

VII. 41) संयोजयत।

क		ख	
i)	जावन्ताबाई	a)	ब्रह्मचर्यस्य
ii)	पुष्पित:	b)	कुङ्कुमम्
iii)	ललाटे	c)	वृक्ष:
iv)	अलङ्कारमिव	d)	प्रतापस्य माता

VIII. रेखाङ्कितानि पदानि आश्रित्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत। (त्रयाणामेव) (3 × 1 = 3)

42) विमर्शकेन कृतीनामध्ययनं सम्यक् कर्तव्यम्।

43) शान्ति: धनं न स्वीचकार।

44) भगवत: सुन्दरं रूपमस्ति।

45) उदयसिंह: प्रतापी राजा आसीत्।

46) ऋषय: प्रसन्नमुखवर्णा: दृश्यन्ते।

IX. यथा निर्देशं कुरुत। (चतुर्णामेव) (4 × 3 = 12)

47) सन्धिं विभजत / योजयत। (त्रयाणामेव)

खल्वन्यत्र, अर्थविद्राजा

कश्चित् + आसीत्, अविश्रमो + अयम्, तथा + एव

48) विग्रहवाक्यं / समस्तपदं लिखत। (त्रयाणामेव)

राजपुत्र, सुरभिपरिमला, मनुज: पशु: इव, भार्गवस्य अस्त्रम्, राष्ट्रस्य कवि:

49) लिङ्ग-विभक्ति-वचनानि लिखत। (द्वयोरेव)

परीक्षाम्, पादयोः, सलिलम्, पौरवैः

50) लकार-पुरुष-वचनानि लिखत। (द्वयोरेव)

आसीत्, भवेत्, अपनेष्यामि, वदन्ति

51) पदपरिचयं कुरुत। (त्रयाणामेव)

भवितुम्, पतित्वा, संरक्ष्य, स्मृतम्

52) प्रयोगं परिवर्तयत।

अ) विक्रमादित्यः कालं नयति।

अथवा

आ) मया धर्मविरुद्धं न आचरितम्।

53) अलङ्कारं सलक्षणं निर्दिशत।

अ) कुसुमगन्धेन मधुकरीव आकृष्यमाणा।

अथवा

आ) प्रत्यायपतीव मे हृदयम्।

54) कन्नड/ आङ्ग्ल भाषया अनुवदत। **(5)**

सङ्गणकस्य निर्देशनं प्रदातुं का भाषा नितरां उपयुक्ता इति अन्वेष्टुं बहवः प्रयोगाः कृताः। विश्वस्य सकलाः भाषाः तत् प्रयोगे परीक्षिताः। विश्वभाषासु संस्कृतमेव अधिकं वैज्ञानिकं वर्तते। अतः सङ्गणकस्य कृते संस्कृतं एव श्रेष्ठभाषा भवितुं अर्हतीति अद्य प्रयोगैः प्रमाणितम्।

55) संस्कृतभाषया अनुवदत। (5)

ಒಮ್ಮೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಯಜ್ಞಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಬಾಲಕರಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೊತೆ ಕಳುಹಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ದಶರಥನು ದುಃಖಿತನಾದನು. ಕುಲಪುರೋಹಿತರಾದ ವಸಿಷ್ಠರು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವಂತೆ ದಶರಥನಿಗೆ ನುಡಿದರು. ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದಶರಥನು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು.

Once, sage Vishwamitra came to the court of King Dasharatha. He requested to send the boys Rama and Lakshmana for protecting his sacrifice. Dasharatha felt sad due to affection for his children. Sage Vasishta, the family Preceptor, advised Dasharatha to fulfill Vishwamitra's request. Dasharatha sent Rama and Lakshmana for the welfare of the world.

56) अ) इमं परिच्छेदं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत। (5)

परिसर संरक्षणम् आद्यं कर्तव्यं इति भारतीयाः मान्यन्ते स्म। सूर्ये, वृक्षे, जले, वायौ, भूमौ च दैवमपश्यन् ते। परिसरप्रदूषणं नाशो वा पापमिति ते पर्यगणयन्। सस्यानां प्राणीनां च रक्षणं, तेषां उपयुक्ततां च सम्यक् ज्ञात्वा एव ते व्यवहारं अकुर्वन्। अत एव ते 'पञ्चाम्रारोपी नरकं न याति' इति घोषितवन्तः। वापीकूपतटाकानां निर्माणे ते महत्त्वं दत्तवन्तः। अन्तर्जलसमतलं रक्षितुं शासनान्यपि व्यरचि।

i) किं आद्यं कर्तव्यं इति भारतीयाः मान्यन्ते स्म?

ii) किं पापमिति ते पर्यगणयन्?

iii) ते किमिति घोषितवन्तः?

iv) केषां निर्माणे ते महत्त्वं दत्तवन्तः?

v) ते किं रक्षितुं शासनानि व्यरचि?

अथवा

आ) प्रवासार्थं धनप्रेषणं प्रार्थयन् पित्रे पत्रमेकं लिखत।